

บทที่ 4

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์และผลทางกฎหมาย

เมื่อคดีล้มละลายเข้าสู่การพิจารณาของศาลล้มละลายแล้วก็อาจมีคำสั่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาคดี โดยอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการของฝ่ายเจ้าหนี้ ลูกหนี้เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของตนเอง หรือเกิดขึ้นโดยกฎหมายบัญญัติให้ศาลต้องออกคำสั่งใด ๆ ตามลักษณะคดี แต่ประเด็นที่สำคัญคือ คำสั่งเหล่านั้นก่อให้เกิดผลกระทบในทางกฎหมายต่อบุคคลใดบ้าง และอย่างไร โดยเฉพาะเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

คำสั่งควบคุมตัว และตรวจสอบทรัพย์สินลูกหนี้

คำสั่งควบคุมตัวและตรวจสอบทรัพย์สินลูกหนี้ (มาตรา 16)

- เมื่อศาลได้รับฟ้องคดีล้มละลายแล้ว
- เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ทำเป็นคำร้องขอฝ่ายเดียว และนำสืบได้ว่าลูกหนี้กระทำการอย่างใดดังต่อไปนี้ คือ
 - ออกไป หรือกำลังจะออกไปนอกเขตอำนาจศาล หรือออกไปก่อนแล้วและคงอยู่นอกเขตอำนาจศาลโดยเจตนาที่จะป้องกัน หรือประวิงมิให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้
 - ปกปิด ซุกซ่อน โอน ขาย จำหน่าย หรือยกย้ายทรัพย์สิน ควงตราบา สมุดบัญชี หรือเอกสาร ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายในการดำเนินคดีล้มละลายให้พ้นอำนาจศาล หรือกำลังจะกระทำการดังกล่าวนี้
 - กระทำหรือกำลังจะกระทำการฉ้อโกงเจ้าหนี้ หรือกระทำหรือกำลังจะกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งมีโทษตามพระราชบัญญัตินี้ (ดู มาตรา 161-175)

ข้อสังเกต

ศาลมีอำนาจสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด
ดังต่อไปนี้

- ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปในเคหะสถาน หรือที่ทำการของลูกหนี้ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบทรัพย์สิน คงตรา สมุดบัญชี หรือเอกสารของลูกหนี้ และให้มีอำนาจสอบสวน ลูกหนี้ หรือออกหมายเรียกลูกหนี้มาสอบสวนได้
- ให้ลูกหนี้หาประกันจนพอใจศาลว่า ลูกหนี้จะไม่หลบหนีไปนอกอำนาจศาล และจะมาศาล ทุกคราวที่ตั้ง ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถให้ประกัน
 - ศาลมีอำนาจสั่งขังลูกหนี้ได้มีกำหนดไม่เกินครั้งละ 1 เดือน แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 6 เดือน
- ออกหมายจับลูกหนี้มาขังไว้จนกว่าศาลจะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย หรือจนกว่าศาลจะยกฟ้อง หรือจนกว่าลูกหนี้จะให้ประกันจนพอใจศาล

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 21)

- พฤติการณ์ของลูกหนี้ในมาตรา 16 นั้นมิได้ระบุถึงขนาดต้องได้ความจริงเช่นนั้น เพราะเพียงแต่ “กำลังกระทำการดังกล่าว” ก็ถือว่ามิเหตุที่จะมีคำขอได้แล้ว เพราะหากบัญญัติให้เกิดเหตุการณ์

- วิธีการตาม มาตรา 16 พ.ร.บ. ล้มละลายฯ เป็นเพียงการควบคุมตัวลูกหนี้ไว้
- ไม่มีผลกระทบต่อถึงทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ถึงขนาดให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ายึดอายัดทรัพย์สิน แต่เป็นเพียงสิทธิในการเข้าตรวจสอบทรัพย์สินสถานที่ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน และป้องกันไม่ให้ลูกหนี้กระทำการอันเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ หรือหลบหนีหลีกเลี่ยงการชำระหนี้
- มาตรา 16 บัญญัติให้ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์มีอำนาจยื่น “คำขอฝ่ายเดียว” หมายความว่า เมื่อโจทก์ยื่นคำขอต่อศาลแล้ว ศาลไม่ต้องส่งสำเนาให้จำเลยทราบ โจทก์มีอำนาจกระทำไปได้ฝ่ายเดียว โดยศาลไม่ต้องฟังจำเลยจะโต้แย้งหรือไม่อย่างไร
- ต่างกับหลักทั่วไปในการพิจารณาคดีแพ่งที่ศาลจะต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งโต้แย้งเสียก่อนศาลจึงจะสั่ง เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าคู่ความฝ่ายนั้นกระทำได้แต่ฝ่ายเดียว (ประมวล

เช่นนั้นก่อนจึงสามารถร้องขอได้ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย และความยุ่งยากที่จะต้องเพิกถอนการกระทำดังกล่าวย่อมเกิดขึ้นแน่นอน

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

มาตรา 17 (สรุป)

- ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวขอให้พิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ชั่วคราวก็ได้ เมื่อศาลได้สอบสวนแล้วเห็นว่า **คดีมีมูล**ก็ให้สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ชั่วคราว
- ก่อนศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวจะให้เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์**ให้ประกัน**ค่าเสียหายของลูกหนี้ตามจำนวนที่เห็นสมควรได้

ข้อสังเกต

○ คำว่า “ศาล” ในมาตรานี้ หมายถึง ศาลชั้นต้น และเนื่องจากในปัจจุบันเรามี ศาลล้มละลายเฉพาะกรณีจึงหมายถึง ศาลล้มละลายชั้นต้น (ศาลล้มละลายกลาง และศาลล้มละลายภาค) ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวได้เฉพาะศาลชั้นต้นเท่านั้น

คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ 567/2504 ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวได้แต่เฉพาะในศาลชั้นต้น เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องแล้ว โจทก์จะขอให้มีการสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวในชั้นฎีกาไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2142/2517 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1745/2532 วินิจฉัยตามแนวคำสั่งคำร้องข้างต้น)

○ คำว่า “คดีมีมูล” หมายความว่า คดีที่เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ฟ้อง**มีมูลพอให้เห็นว่าศาลคงจะต้องสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดต่อไป** (แต่ไม่ต้องถึงขนาดว่าได้ความจริงอย่างกรณีการวินิจฉัยตามมาตรา 14) กล่าวคือ เป็นกรณีที่**น่าเชื่อได้ว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวจริง**

คำพิพากษาฎีกาที่ 599/2517 ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ศาลจะพิพากษาให้จำเลยล้มละลายได้ จะต้องพิจารณาให้ได้ความจริงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 9 หรือ 10 ฉะนั้นคำว่า “คดีมีมูล” ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 17 ซึ่งเป็นบทว่าด้วยการคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างพิจารณาเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของลูกหนี้ จึงมีความหมายว่า มีมูลที่จะพิจารณาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ หาได้หมายความว่าเพียงมีมูลเป็นหนักนอญจริงแต่อย่างเดียวไม่

○ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว ศาลจะให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์วางประกัน ค่าเสียหาย ที่ลูกหนี้อาจจะได้รับเนื่องจากคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวตามจำนวนที่เห็นสมควรต่อศาลก่อนได้

ผลของคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว

○ ลูกหนี้จะหมดอำนาจจัดการกิจการของตนเอง และรวมถึงอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตน เว้นแต่จะได้รับการอนุญาต...(มาตรา 24)

○ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้ามามีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ และฟ้องร้องต่อผู้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้แต่เพียงผู้เดียว (มาตรา 19, 22, 25)

○ ข้อสังเกต

○ เนื่องจาก พ.ร.บ.ล้มละลายได้กำหนดวิธีการคุ้มครองเจ้าหนี้เป็นการชั่วคราวไว้แล้ว ตามมาตรา 17 โจทก์จึงจะขอให้ศาลยึดหรืออายัดทรัพย์จำเลยไว้ชั่วคราวก่อนมีคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 โดยอาศัยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีฯ มาตรา 14 ไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3721/35 การขอให้ยึดหรืออายัดทรัพย์ของจำเลยในคดีล้มละลายในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ มิใช่การขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 แต่เป็นการขอให้ศาลยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ก่อนพิพากษา

บทที่ 4 คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และผลในทางกฎหมาย.doc

ตามมาตรา 254 ซึ่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 17 บัญญัติให้ขอพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวไว้ โดยเฉพาะแล้ว โดยต้องขอก่อนศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

○ สำหรับวิธีการคุ้มครองประโยชน์ชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 นำมาใช้ในคดีล้มละลายได้ 2 กรณีคือ

กรณีแรก

กรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด (ลูกหนี้หมดอำนาจจัดการทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ายึดไว้ทั้งสิ้น) ต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง (ลูกหนี้กลับเข้ามีอำนาจจัดการทรัพย์สินอีกครั้ง เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องปล่อยการยึด) ดังนั้นในระหว่างยื่นและพิจารณาคดีของศาลฎีกา เพื่อป้องกันลูกหนี้อีกย้ายทรัพย์สิน หลบหนี จึงสามารถขอคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา 264 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประกอบ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายฯ มาตรา 14 ได้

กรณีสอง

กรณีศาลชั้นต้นมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวแล้ว หากต่อมา ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวก็ย่อมหมดไป ลูกหนี้จะกลับมีอำนาจจัดการทรัพย์สินอีกครั้งเมื่อ โจทก์อุทธรณ์ก็สามารถร้องขอให้ใช้วิธีการชั่วคราว ตามมาตรา 264 นี้ไปพร้อมกับ คำฟ้องอุทธรณ์ได้

การยกเลิก เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไข

คำสั่งควบคุม และ/หรือตรวจสอบทรัพย์สินของลูกหนี้(มาตรา 16)

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว (มาตรา 17)

มาตรา 18

ถ้าคำสั่งตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 นั้นมีเหตุอันสมควรจะเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยศาลเห็นเองก็ดี หรือลูกหนี้ได้มีคำขอขึ้นมาก็ดี ศาลมีอำนาจถอนคำสั่งนั้น หรือมีคำสั่งอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรได้

❖ ข้อสังเกต

ตามมาตรา 18 นี้ “คำขอ” ที่ลูกหนี้ยื่นมาต่อศาลมิได้บัญญัติให้เป็น “คำขอฝ่ายเดียว” เหมือนเช่นที่ปรากฏในมาตรา 16 หรือมาตรา 17 ย่อมหมายความว่า คำขอของลูกหนี้ ศาลต้องส่งสำเนาคำขอให้แก่เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ทราบ เพื่อให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ได้มีโอกาสได้คัดค้าน โดยนำพยานหลักฐานมาประกอบก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งอย่างใด ๆ ตามมาตรา 18 นี้

ผลการใช้สิทธิตามมาตรา 16 หรือ 17 โดยไม่สุจริต

มาตรา 29

- ถ้าปรากฏภายหลังว่า เจ้าหนี้แกล้งให้ศาลใช้อำนาจดังกล่าวไว้ในมาตรา 16 หรือมาตรา 17 เมื่อลูกหนี้มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าหนี้ชดเชยค่าเสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรให้ลูกหนี้
- ในกรณีเช่นนี้ หากเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับเจ้าหนี้นั้น เสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

❖ ข้อสังเกต

○ การใช้สิทธิตามมาตรา 29 นี้ ลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องไปฟ้องเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์เป็นคนตีใหม่

○ และหากศาลมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ชำระค่าเสียหายแก่ตนแล้วตามจำนวนที่ศาลกำหนด ถ้าเจ้าหนี้ไม่ปฏิบัติตาม ลูกหนี้ก็มีสิทธิขอให้ศาลบังคับคดีแก่เจ้าหนี้ เสมือน เจ้าหนี้นั้นเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้เลย

○ บรรดาคำสั่งศาลที่ออกตามความในมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 29 นี้ ต้องห้ามมิให้อุทธรณ์ (พ.ร.บ.จัดตั้งฯ มาตรา 24)

○ แต่คู่ความสามารถยื่นคำร้องขออนุญาตอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาได้ (มาตรา 26 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542)

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

การที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดนั้น เป็นกรณีที่ศาลพิจารณาได้ความจริงตามมาตรา 9 หรือ 10 แล้ว และลูกหนี้ก็ไม่สามารถนำสืบได้ว่าอาจชำระหนี้ได้ทั้งหมด หรือไม่มีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย (ดังได้อธิบายความแล้วในมาตรา 14)

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเปรียบได้กับลูกหนี้อยู่ในภาวะล้มละลายแล้ว เพราะศาลพิจารณาได้ความจริงตามมาตรา 9 หรือ 10 แล้วโดยชัดแจ้ง

แต่เหตุที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลายนั้นเพียงเพื่อประโยชน์ในการให้โอกาสลูกหนี้ขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลายก่อนเท่านั้น หากลูกหนี้ขอประนอมหนี้แล้วไม่สำเร็จ หรือไม่ขอประนอมหนี้เลย ศาลก็จะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายต่อไปโดยไม่ต้องพิจารณาคดี

ผลในทางกฎหมายที่เกี่ยวกับคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

ผลในทางกฎหมายที่เกิดขึ้นเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์นั้นหมายความว่า คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จะมีผลให้บุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีล้มละลายไม่ว่าจะเป็น ลูกหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เกิดสิทธิ หน้าที่บางประการตามที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 กำหนด ดังนี้

ข้อความเข้าใจเพิ่มเติม

- คำว่า “คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์” ที่พบเห็นในพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก็ได้ (ดูบทนิยาม มาตรา 6) ดังนั้น หากกระบวนการใด กฎหมายประสงฆ์ให้เกี่ยวข้องกับเฉพาะคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือเด็ดขาดเป็นการเฉพาะก็จะบัญญัติให้ชัดเจนและเจาะจงไปเลย ให้พิจารณาเปรียบเทียบมาตรา 19, 22, 26, 27, 31
- การพิจารณาเพื่อจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือไม่ เป็นกระบวนการที่ต้องมีเสมอในกรณีที่รับฟ้องคดีล้มละลายไว้แล้ว (รับฟ้องแล้วต้องพิจารณาตามมาตรา 14 ต่อไป)
- แต่การพิจารณาเพื่อจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว อาจจะมีหรือไม่ก็ได้ในคดีล้มละลาย ขึ้นอยู่กับเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์จะร้องขอต่อศาลหรือไม่ตามมาตรา 16

ผลทางกฎหมายต่อลูกหนี้

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไม่ว่าจะเป็นชั่วคราว หรือเด็ดขาดล้วนมีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ และอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในลักษณะที่แตกต่างกัน แม้อาจจะเป็นผลร้ายต่อลูกหนี้อยู่ไม่น้อย แต่ก็เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินทั้งหลายของลูกหนี้ในที่สุด และเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้อีกด้วย

➡ ลูกหนี้หมดอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตน

มาตรา 24

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือกิจการของตน เว้นแต่จะได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

➡ ข้อสังเกต

○ ลูกหนี้ไม่มีอำนาจกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ฟ้องร้อง ต่อผู้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่ว่าในชั้นพิจารณา หรือชั้นบังคับคดีก็ตาม

คำพิพากษาฎีกาที่ 2927/35 เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจ จำเลยจึงห้ามมีอำนาจต่อผู้คดีหรือกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินไม่ว่าในชั้นพิจารณาหรือชั้นบังคับคดี การร้องคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สินเป็นการต่อสู้ คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างหนึ่งอันเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จำเลยจึงไม่มีอำนาจเพราะกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจของ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ “แต่ผู้เดียว” (ดู มาตรา 24, 22)

○ ลูกหนี้ถูกห้ามเฉพาะกรณีเกี่ยวกับทรัพย์สินของตน หรือกิจการของตนเท่านั้น ดังนั้นหากเป็นกรณีเรื่องส่วนตัวลูกหนี้ยังสามารถจัดการได้เองตามลำพังอยู่ การทำนิติกรรมเพื่อการดำรงชีพตามปกติ

○ ลูกหนี้ไม่ถูกห้ามไปจัดการทรัพย์สินของผู้อื่น หรือกระทำการแทนผู้อื่น คำพิพากษาฎีกาที่ 4845/2532 บทบัญญัติมาตรา ๒๔ พระราชบัญญัติล้มละลาย ไม่ได้บัญญัติห้ามผู้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือกระทำการแทนผู้อื่น จำเลยที่ ๒ ผู้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจึงมีอำนาจลงลายมือชื่อและประทับตราสำคัญของจำเลยที่ ๑ แต่งตั้งนายความแทนจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลได้

○ ลูกหนี้แม้จะถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา 24 และเป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 22 ก็เฉพาะการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตน แต่มิได้ห้ามลูกหนี้ดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติล้มละลายเพราะไม่อยู่ในบังคับมาตรา 24

ตัวอย่าง ในกระบวนการขอรับชำระหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้มีความเห็นให้ นาย ก. เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ และเมื่อเสนอต่อศาลก็พิจารณาอนุญาตให้นาย ก. ได้รับชำระหนี้เช่นกัน หากลูกหนี้ไม่เห็นด้วยโดยมิชอบโต้แย้ง ก็สามารถใช้อิทธิพลคัดค้านศาลได้

ตัวอย่าง เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ลูกหนี้แม้จะหมดอำนาจจัดการทรัพย์สินของตน แต่ก็มีสิทธิอุทธรณ์ หรือฎีกาคำสั่งดังกล่าวต่อไปได้

ตัวอย่าง ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอต่อศาลให้พิจารณาและมีอำนาจสั่งให้เจ้าหนี้ชดใช้ค่าเสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรให้แก่ลูกหนี้ ในกรณีที่ปรากฏภายหลังว่า เจ้าหนี้แกล้งให้ศาลใช้อำนาจตามมาตรา 16-17 (ตามมาตรา 29)

ข้อยกเว้นตามมาตรา 24

ลูกหนี้อาจมีอำนาจจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนได้ หากได้รับอนุญาตจากศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ ที่ประชุมเจ้าหนี้

1. การอนุญาต หรือเห็นชอบจากศาล

○ ลูกหนี้จะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาอนุญาต หรือเห็นชอบ

○ “ศาล” ตามความหมายในมาตรา 24 นี้ คือ ศาลที่มีคำสั่ง หรือให้ความเห็นชอบในการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับกิจการ หรือทรัพย์สินของ

ลูกหนี้เฉพาะในกรณีที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายเท่านั้น กรณีจึงหมายถึง “ศาลล้มละลายที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์คดีนั้น” นั่นเอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 5643/2540 คำว่า "ศาล" ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๒๔ หมายถึง ศาลที่มีคำสั่งหรือความเห็นชอบในการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของลูกหนี้เฉพาะในกรณีที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.๒๕๕๓ เท่านั้น

2. การอนุญาต หรือเห็นชอบจาก เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

- การอนุญาต หรือให้ความเห็นชอบนี้อาจเกิดจาก
- เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นสมควรเอง เช่น กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอให้ลูกหนี้ช่วยในการขายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่จำเป็น
- ลูกหนี้ร้องขอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เอง

3. การอนุญาต หรือเห็นชอบจากผู้จัดการทรัพย์

- “ผู้จัดการทรัพย์” หมายถึง บุคคลที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตั้งขึ้น เช่น
 - โดยความเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นไป (ดู มาตรา 120)
 - เพื่อจัดการทรัพย์สินและกิจการของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ในการปฏิบัติตามข้อตกลงประนีประนอมหนี้ (ดู มาตรา 58)
- ผู้จัดการทรัพย์อาจอนุญาตเอง หรือลูกหนี้ร้องขอก็ได้

4. การอนุญาต หรือเห็นชอบของที่ประชุมเจ้าหนี้

- “ที่ประชุมเจ้าหนี้” คือ ที่ประชุมบรรดาเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย (ทั้งเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์และเจ้าหนี้อื่น ๆ ที่ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้)
- ที่ประชุมเจ้าหนี้อาจให้ความเห็นชอบแก่ลูกหนี้เอง หรือลูกหนี้ร้องขอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้ก็ได้ เช่น กรณีลูกหนี้จะขอขายรถยนต์ที่เสื่อมสภาพ

ข้อสังเกต

- หากลูกหนี้ฝ่าฝืนมาตรา 24 (และถือว่าฝ่าฝืนมาตรา 22 ด้วย) ถือว่าการกระทำนั้น ๆ ย่อมเป็นโมฆะ ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย


ตัวอย่างคำพิพากษา

คำพิพากษาฎีกาที่ 1284/2513 การที่จำเลยซึ่งถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับผู้ร้องซึ่งเป็นโจทก์ในคดีอาญา ขอให้ส่งจ่ายเช็คไม่มีเงิน และถือ โกง และได้มอบเงินให้ทนายของจำเลยไปวางศาลเพื่อชำระหนี้ให้แก่ผู้ร้องรับไปนั้น จำเลยไม่มีสิทธิทำเช่นนั้นได้ เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 22 ดังนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงเรียกเอาเงินจำนวนดังกล่าวคืนจากผู้ร้องได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 324/2518 การที่ลูกหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับเจ้าหนี้ และศาลพิพากษาตามยอมให้ในระหว่างที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวเป็นการไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 22 นี้ตามคำพิพากษามาโดยยอมจึงเป็นหนี้ที่เกิดขึ้น โดยฝ่าฝืนข้อห้ามตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 94(1) เมื่อเจ้าหนี้ไม่ได้ขอรับชำระหนี้ในมูลหนี้เดิมก่อนคำพิพากษามาโดยยอม หนี้ตามคำพิพากษามาโดยยอมดังกล่าว จึงต้องห้ามมิให้ขอรับชำระหนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3072/2536 ส. ถูกพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว ทราบใดที่ศาลยังไม่มีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายแล้ว ทราบใดที่ศาลยังมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลาย ส. ย่อมไม่มีอำนาจกระทำนิติกรรมใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของ ส. เว้นแต่จะทำได้กระทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ล้มละลายฯ มาตรา 22

ดังนั้นเมื่อไม่ปรากฏว่านิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทซึ่งเป็นของ ส. ที่ ส. ทำกับ ท. ก่อนที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการล้มละลายนั้น ได้กระทำไปตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาล เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้จัดการทรัพย์ หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ จึงเป็นนิติกรรมที่กระทำไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 24 เป็นนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย(ล้มละลาย) ตกเป็นโมฆะตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 113 (มาตรา 150 ใหม่) ท. จึงไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท ที่ดินพิพาทไม่เป็นทรัพย์มรดกของ ท. โจทก์ทั้ง 4 ซึ่งเป็นทายาทของ ท. จึงไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท

 ลูกหนี้หมดอำนาจในการฟ้องร้อง ต่อผู้คดี ประนอมยอมความโดยตนเอง ทั้งที่ค้างพิจารณาอยู่และหรือที่อาจมีต่อไปในระหว่างการดำเนินคดีล้มละลาย เพราะเจ้าพนักงานพิทักษ์

ทรัพย์จะเป็น ผู้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดนับแต่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (มาตรา 22 และมาตรา 25)

➡ ผลต่อกองทรัพย์สินของลูกหนี้

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ (ไม่ว่าชั่วคราว หรือเด็ดขาด) บรรดากองทรัพย์สินของลูกหนี้จะตกอยู่ภายใต้ความควบคุม จัดการ ดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทันที ดังนั้นลูกหนี้จะต้องยินยอม และส่งมอบบรรดาทรัพย์สินทั้งหลายที่สามารถยึดได้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (จะได้อธิบายเมื่อกล่าวถึงสิทธิหน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ มาตรา 19-22)

ข้อสังเกต การฝ่าฝืนมาตรา 23 ถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มีโทษในทางอาญาตาม มาตรา 161

มาตรา 23

เมื่อลูกหนี้ได้รับทราบคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ลูกหนี้ต้องส่งมอบทรัพย์สิน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารอันเกี่ยวกับทรัพย์สินและกิจการของตนซึ่งอยู่ในความครอบครองให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทั้งสิ้น

➡ ลูกหนี้ ถูกจำกัดสิทธิห้ามออกนอก

ราชอาณาจักร เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากศาล หรือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์... และถ้าย้ายที่อยู่ก็ต้องแจ้งที่อยู่ใหม่เป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ (มาตรา 67(3))

➡ ลูกหนี้ไม่มีสิทธิได้รับสินเชื่อจากผู้อื่นในจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยบาทขึ้นไป โดยมิได้แจ้งให้ผู้นั้นทราบว่าตนถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย (มาตรา 165(1))

➡ ลูกหนี้ถูกจำกัดสิทธิตามกฎหมายอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นกรณีต้องคำพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว เช่น รับราชการไม่ได้ (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน) หรือต้องห้ามมิให้เป็นผู้ปกครองผู้เยาว์¹ ต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท² ต้องห้ามมิให้เป็นผู้จัดการมรดก³

¹ มาตรา 1587 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

² มาตรา 1154 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³ มาตรา 1718 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

▶ ผลต่อลูกหนี้ประการอื่น ๆ

มาตรา 30

เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว ลูกหนี้ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้ **(จพท.จะออกหมายเรียกให้ปฏิบัติ ตู ม.117)**

- ภายใน 24 ชั่วโมงต้องไปสาบานตนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และยื่นคำชี้แจง (ตามแบบพิมพ์) แสดงการมีส่วนร่วมกับบุคคลใด ๆ
- ภายใน 7 วันต้องไปสาบานตนต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และยื่นคำชี้แจงเกี่ยวกับ กิจการ ทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดที่มีอยู่ หรือที่จะตกได้แก่ตนในอนาคต หนี้สิน เหตุผลที่ทำให้มีหนี้สิน ล้นพ้นตัว รายชื่อ ที่อยู่ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย รวมตลอดถึง ทรัพย์สินของกลุ่มสมรส หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นที่ตนยึดถือครอบครองอยู่
- เมื่อมีเหตุผลพิเศษ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์อาจขยายให้ได้ตามสมควร
- ถ้าลูกหนี้ไม่อยู่ หรือ(อยู่) แต่ไม่สามารถทำคำชี้แจงได้ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ทำแทน หรือช่วยลูกหนี้ในการทำได้
- และเพื่อการทำคำชี้แจงให้สำเร็จลุล่วง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจจ้างบุคคลอื่นเข้ามาช่วยตามที่จำเป็น โดยคิดหักค่าใช้จ่ายจากกองทรัพย์สินเบงคกหนีได้

○ ระยะเวลา 24 ชั่วโมงหรือภายใน 7 วันที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติตามมาตรา 30 นี้ จะเริ่มนับระยะเวลาต่อเมื่อเจื่อน ไช บัง คับ ก่อ น ดังต่อไปนี้ต้องเกิดขึ้นก่อน คือ **“ลูกหนี้ได้ทราบคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรานี้”**

○ การที่จะถือว่าลูกหนี้ทราบคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดต่อเมื่อลูกหนี้ได้รับหมายเรียกจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้ไปสาบานตนและยื่นคำชี้แจง (แบบ ล.11) โดยหมายเรียกจะแจ้งให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามมาตรา 23 และมาตรา 30

○ หากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตาม

ตามอาจได้รับโทษทางอาญา ตามมาตรา 163 คือ ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผลทางกฎหมายต่อเจ้าหนี้

เจ้าหนี้อาจหมายถึง เจ้าหนี้(ผู้เป็นโจทก์) หรือเจ้าหนี้ทั้งหลายจะได้รับผลทางกฎหมาย (สิทธิหน้าที่) เมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทั้งสิ้น โดยผลทางกฎหมายอาจแตกต่างกันไปตามแต่สถานะของเจ้าหนี้ หรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหนี้เหล่านั้น พิจารณาได้ดังนี้

▶ สิทธิฟ้องคดีล้มละลายของเจ้าหนี้ (ผู้เป็นโจทก์)

ข้อสังเกต

ดังนั้นแม้ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวแล้วก็ตามเจ้าหนี้คนอื่นจะฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายอีกได้ มาตรา 15 (แต่ศาลก็มีอำนาจสั่งให้รวมการพิจารณาคดีเข้าด้วยกันได้ตาม มาตรา 12)

มาตรา 15

ตราบิตที่ลูกหนี้ยังมีได้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่งจะฟ้องลูกหนี้นั้นเป็นคดีล้มละลายอีกก็ได้ แต่เมื่อศาลได้สั่งในคดีหนึ่งคดีใดให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว ให้จำหน่ายคดีล้มละลายซึ่งเจ้าหนี้อื่นฟ้องลูกหนี้นั้นคนเดียวกันนั้น

▶ สิทธิการฟ้องคดีแพ่งของเจ้าหนี้อื่น ๆ ภายหลังลูกหนี้ถูกฟ้องคดีล้มละลายแล้ว

มาตรา 26

ตราบิตที่ศาลยังมีได้สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด เจ้าหนี้จะฟ้องคดีแพ่งอันเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระได้ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้นำบทบัญญัติในมาตราก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม

○ หนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า หนี้เงินซึ่งมูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์

○ หนี้เงินเช่นนี้จะยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้ก็ต่อเมื่อศาลได้มีคำสั่ง “พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด” ก่อนเท่านั้น

○ ดังนั้น หากเพียงคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ก็โดยการฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับหนี้ซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายได้โดยไม่ต้องฟ้อง “เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้” เพราะลูกหนี้จะหมดอำนาจต่อสู้คดีใด ๆ แล้ว(มาตรา 24, 22)

○ ในตอนท้ายของ มาตรา 26 ที่บัญญัติให้นำมาตรา 25 มาใช้บังคับโดยอนุโลม หมายความว่า เมื่อฟ้องศาลแล้วศาลมีอำนาจสั่งงดการพิจารณาคดีนั้นไว้ หรือศาลจะสั่งประการใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร

➡ ข้อสังเกต

หากกรณีเป็นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตามมาตรา 14 โจทก์จะฟ้องร้องบังคับเป็นคดีแพ่งได้เฉพาะหนี้ที่ไม่อาจยื่นขอรับชำระหนี้ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1517/2525 พระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 26 และมาตรา 27 ห้ามเจ้าหนี้ฟ้องลูกหนี้ผู้ล้มละลายเฉพาะหนี้เงินเท่านั้น ส่วนหนี้เกี่ยวกับการกระทำ หรืองดเว้นกระทำการ หรือส่งมอบทรัพย์สินอื่นซึ่งเจ้าหนี้ไม่อาจขอรับชำระหนี้ได้นั้น หาได้ห้ามมิให้ฟ้องแต่อย่างใดไม่ การที่โจทก์ฟ้องขอให้ลูกหนี้ผู้ล้มละลายโอนที่ดินพิพาทคืนแก่โจทก์และรับเงินค่าหุ้นจากโจทก์ตามข้อตกลงกับขอให้จับไล่นั้น เป็นคำฟ้องเกี่ยวกับข้อสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4 [1] โจทก์จึงฟ้องเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เป็นจำเลยได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 22 [3] โดยต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่ที่ดินรายพิพาทตั้งอยู่ในเขต

➡ สิทธิในการขอรับชำระหนี้ภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

การฟ้องคดีล้มละลายมีลักษณะพิเศษประการหนึ่งคือ การฟ้องคดีล้มละลายมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์เท่านั้น แต่คดีล้มละลายจะเป็นการบังคับชำระหนี้เพื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ เพียงแต่เจ้าหนี้ทั้งหลายที่จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายในหนี้เหล่านั้นที่เรียกว่า “การขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้” เท่านั้น⁴ โดยหน้าที่ในการยื่นขอรับชำระหนี้ นั้นจะเริ่มต้นเมื่อศาล ได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเสียก่อน

⁴ มาตรา 91-109 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

ข้อสังเกต

เจ้าหนี้ทุกคนจะต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ไม่ว่าจะเป็น

มาตรา 27

■ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดแล้ว เจ้าหนี้จะขอรับชำระหนี้ได้ก็แต่โดยปฏิบัติตามวิธีการที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้

■ แม้จะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือเป็นเจ้าหนี้ที่ได้ฟ้องคดีแพ่งไว้แล้ว แต่คดียังอยู่ระหว่างพิจารณาก็ตาม

- เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ หรือเจ้าหนี้แพ่งใด ๆ ที่ยังไม่ได้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีก็ตาม
- เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา (แพ่ง)
- เจ้าหนี้ที่ฟ้องคดีแพ่งแล้วแต่ยังค้างพิจารณาในศาล(แพ่ง)
- เจ้าหนี้อื่นที่มีคุณสมบัติเป็นเจ้าหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้ (ดู มาตรา 94,96,101)

ผลทางกฎหมายต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (จพท.) คือ เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งจะทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้ช่วยของศาลล้มละลายเพื่อการดำเนินการต่าง ๆ ตลอดคดีล้มละลายให้สำเร็จ ล่วงด้วยดี อาทิ การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อขายทอดตลาดและนำเงินแบ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายที่มีสิทธิได้รับชำระหนี้หรือการใช้อำนาจจัดการทรัพย์สินแทนลูกหนี้

ในช่วงของการยื่นฟ้องคดีตอนต้นนั้นจะเป็นกรณีเกี่ยวข้องกับเจ้าหนี้(ผู้เป็นโจทก์)กับศาลล้มละลายกลาง หรือศาลจังหวัดในการพิจารณาตรวจคำฟ้อง คำร้อง ส่วนเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างชัดเจนเมื่อศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้แล้ว

มาตรา 19

คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ให้ถือเสมือนว่า เป็นหมาย
ของศาล ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

○ **เข้ายึด** ดวงตรา สมุดบัญชีและเอกสารของ
ลูกหนี้ และบรรดาทรัพย์สินซึ่งอยู่ในความ
ครอบครองของลูกหนี้ หรือของผู้อื่นอันอาจ
แบ่งได้ในคดีล้มละลาย

○ ในการเข้ายึด เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มี
อำนาจเข้าไปสถานที่ใด ๆ อันเป็นของลูกหนี้
หรือที่ลูกหนี้ได้ครอบครองอยู่ และมีอำนาจ
หักพังเพื่อเข้าไปในสถานที่นั้น ๆ รวมทั้งเปิด
ตู้หรือที่เก็บของอื่น ๆ ตามที่จำเป็น

○ ทรัพย์สินที่ยึดได้ตามมาตรานี้ ห้ามมิให้
ขายจนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้
ล้มละลาย

เว้นแต่ เป็นของเสียดง่าย หรือ ถ้ำหลวงช้า
ไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือ
ค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สิน
นั้น

- คำว่า “คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์” หมายความว่า
รวมถึงทั้งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว และ
คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด
- คำสั่งของศาลเมื่อมาถึง เจ้าพนักงาน
พิทักษ์ทรัพย์ แล้ว มาตรา 19 นี้ให้ถือว่า
คำสั่งของศาลเสมือนเป็นหมายของศาล
(เพื่อการพิจารณาเป็นการเร่งด่วน)
ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจ
หน้าที่จะเข้าไปยึดดวงตรา สมุดบัญชี และ
เอกสารของลูกหนี้รวม ทั้งยึดบรรดา
ทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของ
ลูกหนี้ หรือในความครอบครองของผู้อื่น
อันอาจแบ่งได้ในคดีล้มละลาย
- รวมตลอดถึงบรรดาเอกสารในระบบ
โครงข่ายอินเทอร์เน็ตด้วย
- คำว่า “ทรัพย์สินอันอาจแบ่งได้ใน
คดีล้มละลาย” ตามมาตรา 109 ได้
บัญญัติไว้ 3 ประเภท คือ

1. ทรัพย์สินที่ลูกหนี้มีอยู่ในเวลาที่ศาลสั่ง
พิทักษ์ทรัพย์อย่างหนึ่ง
2. ทรัพย์สินที่จะตกได้แก่ลูกหนี้ภายหลังวันที่ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์อีกอย่างหนึ่ง
3. สิ่งของที่เป็นของผู้อื่นแต่อยู่ในความครอบครอง หรืออำนาจสั่งจำหน่ายของลูกหนี้
ในทางธุรกิจการค้า โดยความยินยอมของเจ้าของสิ่งนั้น และ โดยพฤติการณ์เป็นที่เห็นได้ว่าลูกหนี้เป็น
เจ้าของในขณะที่ถูกฟ้องให้ล้มละลาย

จากมาตรา 19 มีประเด็นต้องเกี่ยวข้องกับมาตรา 109 เฉพาะ (3) เป็นสำคัญ
โดยอธิบายและข้อสังเกตได้ดังนี้

➡ ข้อสังเกต

- ทรัพย์นั้นต้องเป็นสิ่งของ หมายความว่า อาจจับต้องและเคลื่อนที่ได้จึงหมายถึงสังหาริมทรัพย์
- คำว่า “อำนาจสั่งการ” หมายถึง ลูกหนี้มีอำนาจสั่งให้ขนย้าย หรือติดตั้งของนั้น หรือเอาออกแสดงแก่ประชาชนได้
- คำว่า “จำหน่าย” เช่น มีอำนาจโอนขาย หรือบอกราคาขาย จำหน่าย หรือ แลกเปลี่ยนได้ เนื่องจากเจ้าของที่แท้จริงมอบอำนาจให้ทำได้ เช่น นำไปฝากขาย
- แต่ข้อความนี้ไม่รวมรวมถึง ทรัพย์สินที่ลูกหนี้ยึดถือไว้เพื่อประโยชน์ของผู้อื่น หรือโดยอำนาจของผู้อื่น เช่น ลูกหนี้รักษาทรัพย์แทนผู้เยาว์ หรือลูกหนี้เป็นผู้จัดการมรดก
- สิ่งของนั้นต้องเกี่ยวกับการค้า หรือธุรกิจของลูกหนี้ กล่าวคือ สิ่งของเหล่านั้นต้องตกมาอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้โดยการค้า หรือธุรกิจนั้น เช่น
 - ลูกหนี้ประกอบกิจการค้าขายรถยนต์ มีคนนำรถยนต์มาฝากขาย โดยพฤติการณ์ทำให้คนภายนอกเข้าใจว่ารถยนต์คันนั้นเป็นของลูกหนี้ กรณีเช่นนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ายึดได้ แต่หากกิจการค้าขายรถยนต์ กลับมีคนมาฝากขายโทรทัศน์ไว้ก็ยึดไม่ได้ เพราะเห็นได้ชัดว่า กรณีไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้โดยตรง
 - สิ่งของนั้นเจ้าของที่แท้จริงได้ให้ความยินยอมให้ ตกอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ไม่ว่าโดยชัดแจ้ง หรือโดยปริยายก็ตาม หากเป็นทรัพย์ที่ลูกหนี้ได้มาเพราะการขโมยจะถือว่าเจ้าของยินยอมให้ครอบครองไม่ได้
 - ลูกหนี้ได้ประพฤติดต่อบุคคลภายนอกโดยแสดงให้เห็นว่าลูกหนี้เป็นเจ้าของทรัพย์นั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่พิจารณาถึงพฤติการณ์เป็นสำคัญ มิได้พิจารณาที่เจตนา ดังนั้นหากมีพฤติการณ์ที่ทำให้ผู้อื่นทั่วไปหลงเชื่อว่าสิ่งของนั้นเป็นของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ก็สามารถยึดได้ เช่น การเอาทรัพย์นั้นออกวางจำหน่ายปะปนกับทรัพย์ของตน จนใคร ๆ ก็ต้องหลงเชื่อว่าเป็นของลูกหนี้เอง
 - หากสิ่งของของบุคคลภายนอกแม้จะตกอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ แต่เพราะเป็นไปตามธรรมเนียมการค้าขายแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินอันพึงยึดได้ เช่น ลูกหนี้เปิดร้านซ่อมเครื่องไฟฟ้า

แล้วมีบุคคลภายนอก นำโทรทัศนมาซ่อมโดยขอมให้จำเลยครอบครองไว้ แต่เป็นเรื่องปกติธรรมดาการค้าเช่นนี้ ย่อมไม่อยู่ในความหมายของทรัพย์ที่จะยึดได้

○ การยึดทรัพย์ ตามมาตรา 19 วรรค 2 นั้นกฎหมายให้อำนาจ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เข้าไปเฉพาะกรณีที่เป็นสถานที่ใด ๆ ของลูกหนี้ หรือลูกหนี้ครอบครองอยู่ โดยไม่ต้องมีหมายค้น และมีอำนาจหักพ้งสิ่งยึดขวางฯลฯได้

○ ดังนั้น หากกรณีทรัพย์สินของลูกหนี้ซุกซ่อนอยู่ในโรงเรือน เคหะสถาน หรือสถานที่อื่นอันมิใช่ของลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จะเข้ายึดต้องขอหมายค้นจากศาลก่อน

คำพิพากษาฎีกาที่ 912/2524 ลูกหนี้โอนที่พิพาทให้แก่ ข. เป็นการชำระหนี้เงินกู้แล้ว ข.ขายที่พิพาทให้ผู้ร้องเมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว ไม่มีบทกฎหมายใดให้อำนาจเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขออายัดที่ดินที่ได้โอนไปเป็นของบุคคลอื่น เว้นแต่จะได้มีการเพิกถอนการโอนที่ดินดังกล่าวก่อน トラบใดที่การโอนที่พิพาทมิได้ถูกเพิกถอน ผู้ร้องก็ยังคงเป็นเจ้าของอยู่ครานั้นที่พิพาทจึงมิใช่ทรัพย์สินในคดีล้มละลายอันอาจแบ่งแก่เจ้าหนี้ได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่มีอำนาจยึดหรืออายัดที่พิพาทได้

มาตรา 20

- เมื่อศาลเห็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีทรัพย์สินของลูกหนี้ซุกซ่อนอยู่ในเรือน โรง เคหะสถาน หรือสถานที่อื่นอันมิใช่เป็นของลูกหนี้
- ศาลมีอำนาจออกหมายค้น ให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือเจ้าพนักงานอื่นของศาลให้มีอำนาจดำเนินการตามข้อความในหมายนั้น

○ กรณีตามมาตรา 20 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้าไปยึดทรัพย์สินที่เป็นของลูกหนี้ในสถานที่ใด ๆ อันมิใช่ของลูกหนี้ นั้นจะต้องขอให้ศาลออกหมายค้นให้เสียก่อน (เสมอ)

○ มาตรา 19 ที่บัญญัติให้ถือว่า “คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์” เป็นเสมือนหมายของศาลนั้นใช้บังคับได้เฉพาะกับตัวลูกหนี้เท่านั้น

➡ ข้อสังเกต การที่ศาลจะออกหมายค้นให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้นั้น กฎหมายกำหนดเงื่อนไขไว้เพียงแก่ “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า” ไม่จำเป็นต้องมีพยานหลักฐานยืนยันได้อย่างชัดเจน

มาตรา 21

- ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้หน่วยงาน หรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับไปรษณีย์โทรเลข หรือการสื่อสารอื่นใด ส่งโทรเลข ไปรษณีย์ภัณฑ์ จดหมาย หนังสือ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลทางการสื่อสารอื่นใด ที่มีถึงลูกหนี้ภายในกำหนดเวลาไม่เกินหกเดือนนับแต่วันที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ไปยังเจ้าพนักงาน

➡ ข้อสังเกต

- คำว่า “ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ลูกหนี้ถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์” ก็หมายความว่า 6 เดือนภายหลังวันที่ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เป็นต้นไป
- แต่สำหรับบรรดาเอกสารใด ๆ ที่มีมาถึงลูกหนี้ก่อนคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ย่อมอยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ก่อนแล้ว เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ แม้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จะไม่อาจยึดหรือสั่งให้ส่งได้ตามมาตรา 21 ก็ตาม แต่ภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ก็สามารถเข้ายึดอายัดได้ตามมาตรา 19

มาตรา 22

- เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นมีอำนาจจัดการเกี่ยวกับ ทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังต่อไปนี้
- จัดการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นไป
- เก็บรวบรวมเงินทอง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้
- ประนีประนอมยอมความ หรือฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้


- คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 22 จึงหมายความรวมถึง คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราว หรือเด็ดขาดก็ได้ (ทั้งนี้เป็นไปตามบทนิยามในมาตรา 6)

มาตรา 22 (1)
จัดการและจำหน่าย
ทรัพย์สินของลูกหนี้
หรือกระทำการที่จำเป็น
เพื่อให้กิจการของ
ลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จ
สิ้นไป

ข้อสังเกต

- กรณี มาตรา 22 (1) นี้ เป็นการวางหลักไว้ให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีอำนาจเข้าไปจัดการกิจการธุรกิจของลูกหนี้ รวมทั้งการโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกระทำการที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นไป ส่วนวิธีปฏิบัติก่อนที่จะเข้าไปจัดการและจำหน่ายทรัพย์สินนั้น ๆ ได้ ยังมีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะใช้อำนาจดังกล่าวนี้ไว้อีก

- กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้าไปกระทำการ หรือดำเนินการเกี่ยวกับกิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นไป ต้องปฏิบัติตามมาตรา 120 ก่อน กล่าวคือ ต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้เสียก่อน

 **กรณีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา 22 (1) นั้นก็ต้องพิจารณาเงื่อนไขอื่น ๆ ดังนี้**

- มาตรา 19 วรรคท้าย กล่าวคือ ห้ามมิให้ขายจนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย เว้นแต่เป็นของเสียง่าย...

- มาตรา 123 เมื่อลูกหนี้ล้มละลายแล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจขายตามวิธีที่สะดวก และเป็นผลดีที่สุด การขายโดยวิธีอื่นนอกจากการขายทอดตลาดนั้นต้องได้รับความเห็นชอบของกรรมการเจ้าหนี้ เว้นแต่ทรัพย์สินที่เป็นของเสียง่าย หรือถ้าห่วงงำไว้จะเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนกับค่าของสินทรัพย์นั้น

- กรณีตามมาตรา 145 [1] ให้การโอนทรัพย์สินใด ๆ นอกจากการขายทอดตลาดนั้น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องได้รับความเห็นชอบของกรรมการเจ้าหนี้แล้ว

➡ **ข้อสังเกต** แต่อย่างไรก็ดี หาก เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้ หรือที่ประชุมกรรมการเจ้าหนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 120 ที่จะเข้าไปดำเนินกิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นไป เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ก็อาจจะมีอำนาจจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามที่จำเป็นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้นไป ก่อนที่จะพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายได้

ตัวอย่าง ลูกหนี้มีห้างสรรพสินค้า หรือร้านค้าขายถูกพิทักษ์ทรัพย์ในขณะที่ดำเนินกิจการอยู่ ถ้าหากว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะยึดทรัพย์ของลูกหนี้ไว้ และหยุดกิจการของลูกหนี้ อาจจะทำให้เกิดความเสียหายขึ้น หรือหากรอการขายสินค้านั้น ว่างั้นกว่าลูกหนี้จะล้มละลาย ราคาสินค้านั้นก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไปในทางเสียหายได้ กรณีเช่นนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็อาจจะขอความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้เข้าไปกระทำการ หรือเข้าไปจัดการเสียในระหว่างที่ลูกหนี้ยังไม่ล้มละลายก็ได้ การที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ จะกระทำการเช่นนั้นได้ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุมเจ้าหนี้ หรือ ประชุมกรรมการเจ้าหนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 120 เสียก่อน

สรุป

การจำหน่ายทรัพย์สิน หรือจัดการกิจการที่ค้างให้เสร็จสิ้นไป

- การจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ จะเกี่ยวข้องกับหลักกฎหมายหลายมาตรา ดังนี้
- มาตรา 19 วรรคแรก วรรคสาม
- มาตรา 120 การขออนุญาตจัดการกิจการที่ค้างให้เสร็จสิ้นไป
- มาตรา 123 การจำหน่ายต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้
- มาตรา 145 การโอนทรัพย์สินนอกจากขายทอดตลาดต้องได้รับความเห็นชอบจากกรรมการเจ้าหนี้
- มาตรา 41 ให้ที่ประชุมเจ้าหนี้เห็นชอบแทน กรณีไม่มีกรรมการเจ้าหนี้

○ **ข้อสังเกต** ทรัพย์สินที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีอำนาจจัดการตามมาตรา 22 นี้ หมายถึงทรัพย์สินในคดีล้มละลายตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 109 (และต้องไม่ลืมว่ายังคงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ใหญ่ของมาตรา 22 ที่ว่า “ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้าจัดการ และจำหน่ายได้นั้นต้องหมายถึงเฉพาะทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น”)

คำพิพากษาฎีกาที่ 985/2536 โจทก์อ้างว่ามีกรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองในที่ดินตามโฉนดและ น.ส. 3 ก. เพียงแต่โจทก์ให้ ศ. ซึ่งเป็นบุคคลล้มละลายถือไว้แทนโจทก์เท่านั้น ดังนั้น เมื่อ ศ. มีชื่อในโฉนดที่ดิน และ น.ส. 3 ก. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลผู้มีชื่อในทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง ดังนั้นที่ดินดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินในคดีล้มละลายตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 109(1) เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะหมายหรือจัดการทรัพย์สินนั้นตาม มาตรา 22 (1) ศ. บุคคลล้มละลายไม่มีอำนาจกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือกิจการของตน ตาม พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 24 ศ. จึงไม่มีอำนาจทำหนังสือมอบอำนาจให้โจทก์เป็นตัวแทนโอนที่ดินดังกล่าวเป็นของโจทก์ได้

มาตรา 22 (2)

การเก็บรวบรวม และรับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้ หรือซึ่งลูกหนี้อาจจะได้รับจากผู้อื่น

- มาตรา 22 (2) บัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจทวงหนี้หรือบังคับให้บุคคลภายนอกผู้ครอบครองทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือมีหนี้ที่จะต้องชำระให้แก่ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สิน หรือชำระหนี้ให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ แต่มาตรานี้มิได้กำหนดถึงขั้นตอน วิธีการใช้อำนาจดังกล่าวไว้ ดังนั้นในการใช้อำนาจจึงต้องยึดถือ

ปฏิบัติตามมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีก คือ มาตรา 118, 119, 121

➡ ข้อสังเกต มาตรา 22(3)เป็นอำนาจแต่ผู้เดียวของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ลูกหนี้ไม่อาจดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้อีกต่อไป ไม่ว่าจะเป็นชั้นพิจารณาคดี หรือชั้นบังคับคดี

- แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมีอำนาจกระทำตามมาตรา 22 (3) ก็จริง แต่ก่อนที่จะกระทำการใด ๆ ลงไปต้องได้รับความเห็นชอบจากกรรมการเจ้าหนี้ก่อน และหากไม่ได้แต่งตั้งกรรมการเจ้าหนี้ไว้ ก็ต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้ ตามมาตรา 41 ประกอบด้วย มาตรา 145 (4) (5)

มาตรา 22 (3)

การประนีประนอมยอมความ ฟ้องร้องต่อผู้คดีใดๆ (เฉพาะ) ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย

○ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นที่มีอำนาจประนีประนอมฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ แม้ที่ประชุมเจ้าหนี้จะมีมติว่าไม่ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแทน **ก็ไม่ทำให้ลูกหนี้มีอำนาจดำเนินการดังกล่าวได้**

คำพิพากษาฎีกาที่ 1925/2539 เมื่อจำเลยเป็นบุคคลล้มละลาย อำนาจในการต่อสู้คดีย่อมเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียว ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย มาตรา 22(3) แม้ที่ประชุมเจ้าหนี้จะมีมติว่าไม่ประสงค์ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแทน หรือมีมติประการใด ก็ไม่ทำให้อำนาจในการต่อสู้คดีของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เปลี่ยนแปลงไป จำเลยจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาด้วยตนเอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 2286/2536 เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 ในคดีล้มละลายไปโดยมิชอบ แม้จำเลยทั้งสองถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้ว จึงไม่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินของตนเอง เพราะตกเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปแล้ว ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 22 **แต่การที่จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวเป็นกรณีที่จำเลยทั้งสองร้องคัดค้านการกระทำของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 146** ไม่ใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจจัดการทรัพย์สินของจำเลยทั้งสอง จำเลยทั้งสองจึงมีอำนาจคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าวได้

➡ **ข้อสังเกต** คำว่า “คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้” ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องเข้าไปจัดการ หมายถึงคดีที่มีลักษณะอย่างไร พิจารณาได้ **2** แนวทาง ดังนี้

1. คดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ทุกชนิดที่มีอยู่แล้วก่อนลูกพิทักษ์ทรัพย์ และที่ลูกหนี้ได้มาภายหลังลูกพิทักษ์ทรัพย์ (ตามมาตรา 22(2) และมาตรา 109)
2. คดีที่ทำให้ได้ทรัพย์สินของลูกหนี้มา หรือต้องเสียทรัพย์สินที่มีอยู่แล้วไป และทรัพย์สินนั้นอยู่ในอำนาจการจัดการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ด้วย (ตามมาตรา 22(2) และมาตรา 109)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1967/2532 การยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ หากศาลมีคำสั่งตามคำร้อง ย่อมมีผลทำให้ศาลต้องหยิบยกปัญหาในเรื่องหนี้ของจำเลยที่ 2 ขึ้นมาพิจารณาใหม่ จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 อำนาจในการฟ้องร้องต่อผู้คดีของจำเลยที่ 2 ซึ่งศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดแล้วอยู่กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 22(3) จำเลยที่ 2 จึงไม่มีอำนาจที่จะยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1925/2539 เมื่อจำเลยเป็นบุคคลล้มละลายอำนาจในการต่อสู้คดีย่อมเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 22(3) แม้ที่ประชุมเจ้าหนี้จะมีมติว่าไม่ประสงค์ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแทนหรือมีมติประการใด ก็ไม่ทำให้อำนาจในการต่อสู้คดีของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เปลี่ยนแปลงไป จำเลยจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาด้วยตนเอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 6441/2543 ... เมื่อจำเลยเป็นบุคคลล้มละลาย อำนาจในการต่อสู้คดีย่อมเป็นของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว แม้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะมาแถลงต่อศาลว่าไม่ติดใจคัดค้านคำขอพิจารณาใหม่ก็ไม่ทำให้อำนาจในการต่อสู้คดีของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เปลี่ยนแปลงไป จำเลยไม่มีสิทธิที่จะยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ด้วยตนเอง

ข้อสังเกต

○ คดีบางอย่างแม้จะเป็นคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ คือผลของคดีจะมีส่วนให้ลูกหนี้ต้องจ่ายเงิน แต่มีมูลหนี้เกิดขึ้นภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว หนี้นั้นก็อาจเรียกร้องเอาจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายได้ ย่อมถือว่าไม่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงไม่น่าจะมีอำนาจหรือจำเป็นต้องไปประนีประนอม ฟ้องร้อง หรือต่อสู้คดีเหล่านั้น

ตัวอย่าง หนี้ละเมิดที่เกิดภายหลังวันที่ศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ ก็ไม่มีทางที่จะเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลายเลย เมื่อเกี่ยวข้องไม่ได้แล้วก็จะไปตีความกฎหมายล้มละลาย มาตรา 22 ว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องไปต่อสู้คดีเรื่องนั้นจะได้ประโยชน์อะไร เท่ากับว่า เจ้าพนักงานพิทักษ์

ทรัพย์ไปต่อผู้คดีที่ไม่เกี่ยวกับหน้าที่ของตน เพราะว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่อยู่กับเฉพาะทรัพย์สินที่อยู่ในอำนาจ นอกนั้นไม่ใช่หน้าที่ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

○ สำหรับกรณีนี้ก็ต้องปล่อยให้เจ้าหนี้ละเมิดดำเนินคดีไป ซึ่งลูกหนี้ก็ไม่อาจไปดำเนินคดีเองได้ เพราะกฎหมายห้ามไว้ เมื่อเจ้าหนี้ชนะคดีจะได้รับชำระหนี้ก็แต่โดยขอรับชำระหนี้ ซึ่งกรณีนี้ก็ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ เพราะต้องห้ามตามมาตรา 94 และมาตรา 110

○ หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไปต่อผู้คดีแล้วเกิดแพ้ ลูกหนี้ตกเป็นหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้รายนี้ก็อาจได้สิทธิในการยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 93

ข้อสังเกต

○ ภายหลังศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้นที่มีอำนาจแต่ผู้เดียวในการฟ้องร้อง ต่อผู้คดีอื่นใดได้ทุกคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่อำนาจตามมาตรา 22 (3) นี้ไม่รวมถึงคดีล้มละลาย

○ ดังนั้นหากมีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในคดีล้มละลาย ลูกหนี้อย่อมมีอำนาจดำเนินการใดๆ เพื่อปกป้องสิทธิของตนได้โดยตนเอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 3994/2536 การขายทอดตลาดทรัพย์สินพิพาทเป็นการกระทำหรือคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หากเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ จำเลยทั้งสองย่อมได้รับความเสียหาย เพราะจำเลยทั้งสองจะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อีกมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับการขายทอดตลาดทรัพย์สินพิพาท จำเลยทั้งสองจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาด ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดทรัพย์สินพิพาทได้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 146 จะนำมาตรา 22 มาใช้บังคับในกรณีนี้ไม่ได้ เพราะมาตรา 22 บัญญัติให้ผู้ล้มละลายไม่มีอำนาจจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนเท่านั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1561-1564/2509 การสอบสวนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และการพิจารณาของศาลเรื่องเจ้าหนี้ขอรับชำระหนี้เป็นกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายอย่างหนึ่ง มาตรา 22 และมาตรา 24 ห้ามเฉพาะการจัดการกิจการและทรัพย์สินของตนเอง แต่ไม่ได้ห้ามลูกหนี้จะดำเนินการตามสิทธิในกระบวนการพิจารณาคดีล้มละลาย เมื่อลูกหนี้เห็นว่ามิข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการที่เจ้าหนี้ได้รับอนุญาตให้ได้รับชำระหนี้ ย่อมโต้แย้งได้ตามมาตรา 106 ดังนั้นเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ ลูกหนี้ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 22

มาตรา 25

ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เชื่อว่าคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มีคำขอโดยทำเป็นคำร้องศาลมีอำนาจงดการพิจารณาคดีแพ่งนั้นไว้ หรือจะสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

○ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว (ชั่วคราว หรือเด็ดขาด) ถ้าลูกหนี้มีคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ไม่ว่าจะศาลใด และไม่ว่าจะอยู่ในฐานะเป็นโจทก์ หรือจำเลย มาตรา 25 บัญญัติให้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปว่าคดีแทนลูกหนี้

➡ คำว่า “คดีแพ่งทั้งปวงเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้” หมายความว่า คดีแพ่งที่มีการแพ้คดีแล้วจะต้องมีการบังคับต่อทรัพย์สินของลูกหนี้

➡ และคดีเช่นนี้ต้องมีลักษณะ “ค้างพิจารณาอยู่ในศาลในขณะที่มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์” ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 5104/2533 ก่อนจำเลยยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ ศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์จำเลยเด็ดขาดในคดีล้มละลายแล้ว...ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา 22 (3) การที่จำเลยยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่เป็นการต่อสู้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินของจำเลยที่ถูกโจทก์ฟ้องให้ชำระหนี้ จำเลยไม่มีสิทธิดำเนินการเอง เพราะเป็นอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ส่วนที่ศาลจะมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เชื่อว่าคดีแทนลูกหนี้ตามมาตรา 25 ได้ ต้องเป็นกรณีที่จำเลยได้ยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ไว้ก่อนแล้วถูกพิทักษ์ทรัพย์ในภายหลัง เมื่อจำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดก่อนยื่นคำขอให้พิจารณาใหม่ จึงไม่ต้องนำมาตรา 25 ที่ศาลจะต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาว่าคดีแทน

➡ **ข้อสังเกต** หากคดีแพ่งใด ๆ ที่ค้างพิจารณาในศาล แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า ผลของคดีนั้นจะไม่มีผลถึงการบังคับเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้แต่อย่างใด คดีเช่นนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะเข้าว่าคดีแทน ตามมาตรา 25 ได้ เช่น คดีฟ้องหย่าอย่างเดียว

คำพิพากษาฎีกาที่ 7518/2538 คดีที่โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของโจทก์โดยมิได้เรียกให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหาย ถือว่าไม่เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินของจำเลย แม้จำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในระหว่างพิจารณา ก็ไม่จำเป็นต้องเรียก เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาในคดี

○ **ข้อสังเกต** การให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปว่าคดีแพ่งที่ค้างพิจารณาอยู่ อาจเป็นได้ทั้งสองกรณี ดังนี้คือ

- เข้าเป็นโจทก์ กรณีลูกหนี้เป็นโจทก์ฟ้องบุคคลอื่นอยู่ (เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ อาจไม่เข้ามาในคดีแต่ขอให้ศาลจำหน่ายคดีได้ แล้วเข้าดำเนินการทวงหนี้ตามมาตรา 118-119 ก็ได้)
- เข้าเป็นจำเลย กรณีลูกหนี้ถูกบุคคลอื่นฟ้องอยู่
 - เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปว่าคดีแทน หากเป็นหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ได้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สามารถใช้สิทธิขอให้ศาลจำหน่ายคดี เพื่อให้มาขอรับชำระหนี้แทนได้
 - แต่หากเป็นหนี้ที่ขอรับชำระหนี้ไม่ได้ เช่น กรณีไม่ใช้หนี้เงิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก็จะขอให้จำหน่ายคดีไม่ได้ เพราะเจ้าหนี้ไม่สามารถขอรับชำระหนี้ได้

➡ **ข้อสังเกต**

○ บทบัญญัติ มาตรา 25 มีขอบบังคับให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องเข้าว่าคดีแพ่งซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลเสมอไป แต่อยู่ในดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เองว่าจะเข้าว่าคดีต่อไปหรือไม่ โดยคำนึงถึงผลได้ผลเสียของคดีโดยรอบคอบ

○ เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ประสงค์จะเข้าว่าคดีแทน และยังสามารถร้องขอให้ศาลจำหน่ายคดีก็ได้ หรือจะเข้ามาในคดีก่อน แล้วจึงขอให้ศาลจำหน่ายคดีก็ได้

○ แต่บางกรณีศาลก็อาจสั่งจำหน่ายคดีได้เอง โดยไม่ต้องให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้ามาในคดีก่อนก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 5440/2537 ...การจะเข้าว่าคดีหรือไม่เป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และหากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอประการใด ศาลก็มีอำนาจพิจารณาสั่งได้ตามที่เห็นสมควร การที่โจทก์ไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายภายในกำหนด โจทก์ย่อมหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่ขอเข้าว่าคดีแพ่งแทนจำเลย โดยขอให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีจึงชอบที่ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีโจทก์ออกจากสารบบความ ...

❖ **ข้อสังเกต** คดีอาญาไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแทนแต่อย่างใด ดังนั้นหากจำเลยถูกฟ้องเป็นคดีอาญาซึ่งไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินในคดีล้มละลาย จำเลยย่อมต่อสู้คดีได้เอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 6705/2540 การที่จำเลยถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเป็นแต่เพียงทำให้จำเลยหมดโอกาสที่จะผ่อนชำระหนี้อีกต่อไป ส่วนการพิจารณาความผิดอาญาของจำเลย (ความผิดอันเกิดจากใช้เช็ค) ยังคงดำเนินต่อไปได้...ดังนั้นกระบวนการพิจารณาคดีอาญาที่ศาลล่างทั้งสองกระทำต่อมาภายหลังพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดจึงชอบแล้ว

ผลของการเข้าว่าคดีแทนลูกหนี้ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์

กรณีลูกหนี้เป็นโจทก์ฟ้องบุคคลภายนอก

- หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแพ่งแทนแล้วขณะคดี ก็สามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์สินของบุคคลภายนอกนั้นมารวมไว้ในกองทรัพย์สินของลูกหนี้ได้
- หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแพ่งแล้ว หากแพ้คดี ก็จะมีผลเพียงไม่ได้ตามสิทธิเรียกร้องที่ต้องการ

กรณีลูกหนี้ถูกฟ้องเป็นจำเลย

- หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าว่าคดีแพ่งแทนแล้ว หากหนี้้นั้นเป็นหนี้เงิน ปรากฏว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แพ้คดี เจ้าหนี้ก็จะมีสิทธิขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา 2 เดือน นับจากคดีถึงที่สุด (มาตรา 93)
- หากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่เข้ามาว่าคดี ไม่แถลงใด ๆ บุคคลภายนอกที่เป็นโจทก์ก็สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ จนศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ แต่บุคคลภายนอกจะไม่สามารถขอรับชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา 2 เดือนนับแต่คดีถึงที่สุดตามมาตรา 93 ได้
- แต่โจทก์ในคดีแพ่งนี้จะมีสิทธิบังคับคดีต่อไปได้ในกรณีที่มีการยกเลิกการล้มละลายเสียก่อนตามมาตรา 135(1) หรือ (2)